

Epistemologia de les ciències socials

Codi: 101128

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Sociologia	OB	3	2

Professor/a de contacte

Nom: Salvador Cardús Ros

Correu electrònic: Salvador.Cardus@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Es proporcionen les lectures llengües que conegui l'estudiant

Prerequisits

No hi ha prerequisits a considerar

Objectius

El curs d'Epistemologia de les Ciències Socials invita l'estudiant a la desenvolupar una perspectiva crítica i un hàbit reflexiu sobre la pràctica de la sociologia. L'accent del curs es posa en l'anàlisi de les propietats del discurs sociològic en relació amb la seva pràctica, és a dir, amb l'ofici de sociòleg. No és, doncs, un curs a partir de *teories*, sinó que vol fomentar la capacitat per a la vigilància epistemològica al servei d'una pràctica professional rigorosa, sigui quina sigui la perspectiva teòrica que se segueixi. Per aconseguir aquest propòsit, el curs es desenvolupa en tres blocs de continguts: unes breus observacions prèvies sobre la perspectiva sociològica; unes consideracions a propòsit del coneixement científic i les condicions de la seva producció en ciències socials i, finalment, una revisió dels problemes epistemològics particulars que planteja la recerca en sociologia i la divulgació de coneixement sociològic.

Competències

- Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.
- Avaluar la qualitat del propi treball.
- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar la qualitat del propi treball.
2. Comparar els enfocaments teòrics sobre els fenòmens macrosociològics i microsociològics.
3. Definir els principals conceptes microsociològics i macrosociològics.
4. Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
5. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
6. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
7. Documentar-ne les connexions amb diverses hipòtesis sociològiques, observant la distinció epistemològica entre els judicis de fet i els judicis de valor.
8. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
9. Identificar l'ús d'aquests enfocaments en diferents moments de la teoria sociològica.
10. Reconèixer les implicacions sociològiques de diversos debats intel·lectuals (sobre el subjecte, l'acció, l'ordre social, el llenguatge, etc.).
11. Reordenar les diferents accepcions dels problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte.
12. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Continguts

PROGRAMA GENERAL

La perspectiva

1. Sociologia i reflexivitat
2. Cos de coneixements o perspectiva
3. Problemes socials i sociològics
4. Saber comú i coneixement sociològic
5. Ingenuïtat positivista i sistematització del dubte

La producció de coneixement sociològic

1. Pensament i acció. Teoria i provocació
2. Una epistemologia indiciària
3. Confusió i descoberta
4. Metàfores i paradoxes
5. Curiositat ociosa i saber instrumental

L'ofici de sociòleg. Desafiaments epistemològics

1. La iniciació a l'ofici
2. El pensament relacional
3. El dubte radical
4. La crítica de la tradició culta
5. L'objectivació participant

Sessions pràctiques

1. A. Per què, sociologia?
2. B. Un exercici de crítica epistemològica
3. C. Llenguatges 1: La conferència
4. D. Llenguatges 2: Les representacions gràfiques
5. E. Llenguatges 3: El llenguatge audiovisual
6. F. Llenguatges 4: L'article divulgatiu
7. Ciència, art i revelació. (En memòria de Jorge Wagensberg)
8. H. Debat sobre la professionalització
9. I. Exposicions del treball

Metodologia

La metodologia que se seguirà al curs d'Epistemologia de les Ciències Socials vol fer virtut d'allò que defensa el programa de l'assignatura: la reflexivitat. Per tant, l'activitat es dividirà així:

1. Una sessió setmanal comuna de dues hores per establir un mínim punt de partida crític sobre els conceptes que s'utilitzaran
2. Una segona sessió de dues hores per tal de desenvolupar sessions pràctiques i de seminari a partir de materials que es distribuïran oportunament. Totes les sessions estan obertes a la participació, però les segones, de manera especial, es dedicaran al debat. En aquestes segones sessions, generalment es partirà d'una breu reflexió per tal d'encarrilar el debat posterior. Els materials de debat seran afegits al Campus Virtual.
3. S'exigirà una lectura obligatòria d'entre les proposades a la bibliografia, que a l'examen final caldrà relacionar amb el tema presentat.

La metodologia, d'altra banda, buscarà complir el més ajustadament possible les competències previstes per a aquesta assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Sessions de presentació dels temes del curs	22	0,88	2, 3, 7, 11
Treball individual	8	0,32	1, 5, 6, 7, 8, 12
Tipus: Supervisades			
Sessions de seminari	22	0,88	1, 4, 6, 7, 10, 11, 12
Tipus: Autònomes			
Lectures proposades als seminaris	60	2,4	1, 4, 7, 8, 10
Treball de grup	16	0,64	1, 5, 6, 7, 8, 10, 11

Avaluació

L'avaluació tindrà en compte:

1. l'assistència regular a classe (mínim 70%), que serà avaluada aleatòriament

2. els treballs individuals, amb atenció especial al progrés en el domini dels aspectes formals del discurs sociològic (35 per cent).
3. un treball de grup de crítica epistemològica, i la seva presentació (35 per cent)
4. un examen final escrit sobre la tercera part del curs (30 per cent)
5. les evidències voluntàries poden arribar a afegir 1 punt a la nota final

L'aprovació del curs, a més de l'assistència, exigeix tenir aprovades cadascuna de les parts. En cas que no es pugui assistir regularment a classe per raons justificades, A PRINCIPI DE CURS, caldrà acordar amb el professor una forma d'avaluació alternativa.

El portafoli

Es lliurarà el darrer dia de classe amb tots els treballs corregits i contindrà:

1. Un text breu, d'un full, sobre les motivacions per a estudiar sociologia
2. Un article de divulgació de 2100 caràcters sobre un tema suggerit
3. Un comentari de text (2 fulls/1000 paraules) sobre la lectura escollida
4. El treball de curs -individual o en grup- d'un màxim de 5 fulls (2500 paraules)
5. Un recull de lectures i activitats complementàries que s'hagin realitzat fora del marc docent, però que hi tinguin relació (voluntari)

D'acord amb l'article 117.2 de la Normativa acadèmica de la UAB, l'avaluació de l'alumnat repetidor podrà consistir en una sola prova de síntesi. L'alumnat repetidor que es vulgui acollir a aquesta possibilitat, caldrà que es posi en contacte amb el professorat a principi de curs.

En cas de detectar-se plagi l'avaluació de la prova serà 0

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1. Exercicis dels seminaris i comentaris de les lectures	35 %	8	0,32	1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12
2. Treball final de grup	35 %	12	0,48	1, 2, 4, 5, 7, 8, 10, 12
3. Examen escrit sobre la sociologia reflexiva	30 %	2	0,08	2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Obligatòria

Pierre Bourdieu "La pràctica de la sociologia reflexiva" a *Per una sociologia reflexiva*. Barcelona. Herder, 1994, pp. 189-229. (Edició original: *Réponses.Pour une*

anthropologie réflexive. París. Éd. du Seuil, 1992. Ed. espanyola: *Una invitación a la sociología reflexiva*. Siglo XXI, 2005)

Obligatòria, a escollir

Anthony Browne. *Ridículament correcte. El perill totalitari de la correcció política*. La Campana, 2010

Anne Game i Andrew Netcalfe. *Passionate Sociology*. Londres: Sage, 1996. Ed. esp. *Sociología apasionada*. Barcelona: UOC, 2015

Hans Rosling, with Ola and Anna Rosling. *Factfulness*. New York: Flatiron Books, 2018. Ed. catalana: *Factfulness*. Barcelona: Edicions La Campana, 2018

Paul Watzlawick. *¿Es real la realidad?* Barcelona: Herder, 5a ed., 1992

Jorge Wagensberg. *Si la naturaleza es la respuesta, ¿cuál es la pregunta?* Barcelona: Tusquets, 2006

Bibliografia complementària

Introduccions a la perspectiva sociològica

Peter L. Berger and Brigitte Berger. *Sociology. A biographical approach*. New York: Penguin Books 1976

Peter Braham. *Key Concepts in Sociology*. Londres: Sage, 2013

Steve Bruce. *Sociology. A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford U Press, 1999

Salvador Cardús, ed. *La mirada del sociòleg*. Barcelona: Proa, 1999

Randall Collins. *Sociological Insight. An Introduction to Non-Obvious Sociology*. Oxford: Oxford University Press, 1992.

Richard Osborne i B. Van Loon. *Sociology for Beginners*. Cambridge: Icon Books, 1998.

Robert Nisbet. *La sociología como forma de arte*. Madrid: Espasa-Calpe, 1979

Zygmunt Bauman. *¿Para qué sirve realmente...? Un sociólogo*. Barcelona: Paidós, 2014

Reflexions epistemològiques

Pierre Bourdieu. *Le métier de sociologue*. París: Mouton, 1973 (2a ed.). Ed. espanyola: *El oficio de sociólogo*. México: Ediciones del Siglo XXI, 2a ed. 2013

Pierre Bourdieu. *Science de la science et réflexivité*. París: Raisons d'Agir Éditions. 2001

Jean Bricmont i Alan Sokal. *Impostures intellectuelles*. Barcelona: Empúries, 1999

Salvador Cardús i Joan Estruch. "Teoria i provocació" a *Papers*, núm. 26, 1986, p. 69-104

Alan Chalmers. *Qué es esa cosa llamada ciencia?* Madrid: Siglo XXI, 1982

Paul Feyerabend. *Tratado contra el método*. Madrid: Tecnos, 1981

Carlo Ginzburg. "Señales. Raíces de un paradigma indiciario" a *Crisis de la razón. Nuevos modelos en la relación entre saber y actividad humana*. México: Siglo XXI, 1983

Darrell Huff. *Cómo mentir con estadísticas*. Barcelona: Ares y Mares, 2011

Leszek Kolakowski. *Husserl y la búsqueda de la certeza*. Madrid: Alianza, 1994

David Locke. *Science as Writing*. Yale University, 1992. Edició espanyola: *La ciencia como escritura*. Madrid: Ediciones Cátedra, 1997

Josep-Maria Terricabras. *Fer filosofia, avui*. Barcelona: Edicions 62, reed. 1995

Josep-Maria Terricabras. *Atreix-te a pensar*. Barcelona: Ed. La Campana, 1997

Jesús Tusón. *Això és (i no és) Allò*. Barcelona. Ara Llibres, 2008

Jorge Wagensberg. *A más cómo, menos por qué*. Barcelona: Tusquets, 2006

Paul Watzlawick. *El arte de amargarse la vida*. Barcelona: Herder, 1984

Max Weber. *La ciència i la política*. València: Pub. de la Universitat de València, 2005

Louis Wirth. "Pròleg" a Karl Mannheim, *Ideologia i utopia*. Barcelona: Ed 62, 1978, pp 27-42

Ficció

Marià Alemany. *El virus de la glòria*. Barcelona. Edicions La Campana, 1994

Gilbert K. Chesterton. *La innocència del Pare Brown*. Barcelona: Plaza & Janés, 1965

Gilbert K. Chesterton. *L'home que fou dijous*. Barcelona: Edicions 62, 1969

Tomasi di Lampedusa. *El Guepard*. Barcelona: Grup Editor, 1996

Monica Lewycka. *La petita història dels tractors en ucraïnès*. Barcelona: Ed. La campana, 2006

David Lodge. *Changing Places*. Penguin Books, 1975. Ed. catalana: *Intercanvis*, Vic: Eumo, 1989

David Lodge. *Small World*, Penguin Books, 1985. Ed. esp.: *El mundo es un pañuelo*, Barcelona: Versal, 1989

David Lodge. *Nice Work*, Penguin Books, 1988. Ed. catalana: *Bona feina*. Vic: Eumo, 1990

Revistes i pàgines web

Mètode: www.metode.cat

Singularity University: www.su.org

Heterodox Academy: <https://heterodoxacademy.org>

Medium. Intersection of Science, Art and Business: www.medium.com